ODLUKE

ODLUKA (EU) 2023/852 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

od 19. travnja 2023.

o izmjeni Odluke (EU) 2015/1814 u pogledu broja emisijskih jedinica koje treba staviti u rezervu za stabilnost tržišta za sustav trgovanja emisijama stakleničkih plinova Unije do 2030.

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 192. stavak 1.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrta zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora ([1]),

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija ([2]),

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom ([3]),

budući da:

(1) Pariški sporazum ([4]), donesen 12. prosinca 2015. u sklopu Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime (UNFCCC) („Pariški sporazum”), stupio je na snagu 4. studenoga 2016. Stranke Pariškog sporazuma dogovorile su se da će zadržati povećanje globalne prosječne temperature na razini koja je znatno niža od 2 °C iznad razine u predindustrijskom razdoblju te da će ulagati napore u ograničavanje povišenja temperature na 1,5 °C iznad razine u predindustrijskom razdoblju. Ta obveza ojačana je donošenjem, u sklopu UNFCCC-a, Klimatskog pakta iz Glasgowa od 13. studenoga 2021., u kojem je Konferencija stranaka UNFCCC-a, koja služi kao sastanak stranaka Pariškog sporazuma, prepoznala da će učinci klimatskih promjena biti znatno manji pri povišenju temperature od 1,5 °C u odnosu na povišenje od 2 °C i odlučila da će uložiti napore u ograničavanje povišenja temperature na 1,5 °C.

(2) Hitnost potrebe za održavanjem cilja Pariškog sporazuma od 1,5 °C postala je značajnija nakon što je Međuvladin panel o klimatskim promjenama u svojem Šestom izvješću o procjeni zaključio da se globalno zagrijavanje može ograničiti na 1,5 °C samo ako se odmah poduzmu snažna i održiva smanjenja globalnih emisija stakleničkih plinova u ovom desetljeću.

(3) Suočavanje s izazovima u području klime i okoliša te ispunjavanje ciljeva Pariškog sporazuma u središtu su Komunikacije Komisije od 11. prosinca 2019. o europskom zelenom planu („europski zeleni plan”).

(4) U europskom zelenom planu povezuju se sveobuhvatan skup mjera i inicijativa koje se uzajamno podupiru i koje su usmjerene na postizanje klimatske neutralnosti u Uniji do 2050. te se u njemu utvrđuje nova strategija rasta kojom se Uniju nastoji preobraziti u pravedno i prosperitetno društvo s modernim, resursno učinkovitim i konkurentnim gospodarstvom u kojem gospodarski rast nije povezan s upotrebom resursa. Europskim zelenim planom također se nastoji zaštititi, očuvati i povećati prirodni kapital Unije te zaštititi zdravlje i dobrobit građana od rizika povezanih s

([1]) SL C 152, 6.4.2022., str. 175.
([2]) SL C 301, 5.8.2022., str. 116.
([3]) Stajalište Europskog parlamenta od 14. ožujka 2023. (još nije objavljeno u Službenom listu) i odluka Vijeća od 28. ožujka 2023.
([4]) SL L 282, 19.10.2016., str. 4.

okolišem. Istodobno ta tranzicija ima aspekte rodne ravnopravnosti i posebno utječe na pojedine skupine u nepovoljnom položaju i ranjive skupine, kao što su starije osobe, osobe s invaliditetom, osobe manjinskog rasnog ili etničkog podrijetla te osobe i kućanstva s nižim i nižim srednjim dohotkom. Osim toga, ta tranzicija predstavlja veće izazove za određene regije, osobito za regije u strukturno nepovoljnom položaju i rubne regije, te za otoke. Stoga se mora osigurati pravednu i uključivu tranziciju u kojoj nitko nije zapostavljen.

(5) Nužnost i vrijednost ostvarenja europskog zelenog plana dodatno su se povećali s obzirom na vrlo ozbiljne učinke pandemije bolesti COVID-19 na zdravlje, životne i radne uvjete te dobrobit građana Unije. Ti učinci pokazali su da naše društvo i gospodarstvo trebaju postati otporniji na vanjske poremećaje i rano djelovati kako bi se spriječilo ili ublažilo učinke vanjskih poremećaja na način koji je pravedan i kojim se postiže da nitko nije zapostavljen, uključujući osobe kojima prijeti energetsko siromaštvo. Europski građani i dalje izražavaju čvrste stavove da se to posebno odnosi na klimatske promjene.

(6) U ažuriranom nacionalno utvrđenom doprinosu dostavljenom tajništvu UNFCCC-a 17. prosinca 2020. Unija se obvezala da će do 2030. smanjiti emisije stakleničkih plinova u cjelokupnom gospodarstvu Unije za najmanje 55 % u odnosu na razine iz 1990.

(7) Donošenjem Uredbe (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća ([5]) Unija je u zakonodavstvo unijela cilj klimatske neutralnosti u cijelom gospodarstvu najkasnije do 2050. i cilj ostvarivanja negativnih emisija nakon toga. U toj se uredbi utvrđuje i obvezujući cilj Unije u pogledu domaćeg smanjenja neto emisija stakleničkih plinova (emisija nakon što se odbije uklanjanje) do 2030. za najmanje 55 % u odnosu na razine iz 1990. te se predviđa da Komisija nastoji uskladiti sve buduće nacrte mjera ili zakonodavne prijedloge, uključujući proračunske prijedloge, s ciljevima te uredbe i da, u svakom slučaju neusklađenosti, navodi razloge za takvu neusklađenost kao dio procjene učinka koja prati te prijedloge.

(8) Svi gospodarski sektori trebaju doprinijeti postizanju smanjenja emisija utvrđenih u Uredbi (EU) 2021/1119. Stoga bi ambicioznost EU sustav trgovanja emisijama („ETS EU-a”), uspostavljenog Direktivom 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ([6]), trebalo prilagoditi kako bi bila u skladu s ciljem smanjenja neto emisija stakleničkih plinova u cijelom gospodarstvu za 2030., s ciljem postizanja klimatske neutralnosti Unije najkasnije do 2050. i s ciljem ostvarivanja negativnih emisija nakon toga, kako je utvrđeno u Uredbi (EU) 2021/1119.

(9) Radi rješavanja pitanja strukturne neravnoteže između ponude i potražnje emisijskih jedinica na tržištu, Odlukom (EU) 2015/1814 Europskog parlamenta i Vijeća ([7]) uspostavljena je 2018. rezerva za stabilnost tržišta („rezerva”) koja je u funkciji od 2019. Ne dovodeći u pitanje daljnje revizije rezerve kao dio opće revizije Direktive 2003/87/EZ i Odluke (EU) 2015/1814 u 2023., Komisija bi trebala kontinuirano pratiti funkcioniranje rezerve i osigurati da rezerva ostane primjerena svrsi u slučaju budućih nepredvidivih vanjskih poremećaja. Otporna rezerva usmjerena prema budućnosti ključna je za osiguranje integriteta ETS-a EU-a i djelotvorno upravljanje ETS-om EU-a kako bi on kao instrument politike doprinio postizanju cilja klimatske neutralnosti Unije najkasnije do 2050. i cilja ostvarivanja negativnih emisija nakon toga, kako je utvrđeno u Uredbi (EU) 2021/1119.

(10) Rezerva funkcionira na način da pokreće prilagodbe godišnjih količina emisijskih jedinica za prodaju na dražbi. Kako bi se zadržao maksimalan stupanj predvidljivosti, Odlukom (EU) 2015/1814 utvrđena su jasna pravila za stavljanje emisijskih jedinica u rezervu i njihovo oslobađanje iz nje.

([5]) Uredba (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. lipnja 2021. o uspostavi okvira za postizanje klimatske neutralnosti i o izmjeni uredaba (EZ) br. 401/2009 i (EU) 2018/1999 („Europski zakon o klimi”) (SL L 243, 9.7.2021., str. 1).

([6]) Direktiva 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. listopada 2003. o uspostavi sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova unutar Unije i o izmjeni Direktive Vijeća 96/61/EZ (SL L 275, 25.10.2003., str. 32.).

([7]) Odluka (EU) 2015/1814 Europskog parlamenta i Vijeća od 6. listopada 2015. o uspostavi i funkcioniranju rezerve za stabilnost tržišta za sustav trgovanja emisijama stakleničkih plinova Unije i o izmjeni Direktive 2003/87/EZ (SL L 264, 9.10.2015., str. 1.).

(11) Odlukom (EU) 2015/1814 predviđeno je da se, ako je ukupan broj emisijskih jedinica u optjecaju iznad utvrđenog gornjeg praga, broj emisijskih jedinica koji odgovara određenom postotku tog ukupnog broja emisijskih jedinica oduzima od količina emisijskih jedinica namijenjenih prodaji na dražbi i stavlja u rezervu. S druge strane, ako ukupan broj emisijskih jedinica u optjecaju padne ispod utvrđenog donjeg praga, broj emisijskih jedinica oslobađa se iz rezerve državama članicama i dodaje količini emisijskih jedinica koje se prodaju na dražbi.

(12) Direktivom (EU) 2018/410 Europskog parlamenta i Vijeća ([8]) izmijenjena je Odluka (EU) 2015/1814 udvostručavanjem postotne stope koja se upotrebljava za utvrđivanje broja emisijskih jedinica koje se svake godine stavljaju u rezervu s 12 % na 24 % do 31. prosinca 2023. za potrebe slanja vjerodostojnog signala za ulaganja u cilju smanjenja emisija CO_2 na troškovno učinkovit način. Ta je izmjena donesena u kontekstu bivšeg klimatskog cilja Unije za 2030. da se emisije stakleničkih plinova u cijelom gospodarstvu smanje za najmanje 40 % u odnosu na razine iz 1990.

(13) U skladu s Odlukom (EU) 2015/1814 Komisija je u roku od tri godine od početka funkcioniranja rezerve trebala provesti svoje prvo preispitivanje rezerve na temelju analize urednog funkcioniranja europskog tržišta ugljika i, prema potrebi, podnijeti prijedlog Europskom parlamentu i Vijeću.

(14) Pri preispitivanju rezerve koje je provela u skladu s Odlukom (EU) 2015/1814 Komisija je posebnu pozornost usmjerila na postotnu stopu za utvrđivanje broja emisijskih jedinica koje se stavljaju u rezervu, kao i na brojčanu vrijednost gornje granice ukupnog broja emisijskih jedinica u optjecaju i broj emisijskih jedinica koje se oslobađaju iz rezerve.

(15) Analiza provedena u kontekstu Komisijina preispitivanja rezerve i očekivana kretanja relevantna za tržište ugljika pokazuju da stopa od 12 % ukupnog broja emisijskih jedinica u optjecaju za utvrđivanje broja jedinica koje se svake godine nakon 2023. stavljaju u rezervu nije dovoljna za sprečavanje znatnog povećanja viška emisijskih jedinica u ETS-u EU-a. Zadržavanje stope od 24 % u ovoj Odluci ne bi smjelo dovesti u pitanje daljnje revizije rezerve, uključujući, ako je to potrebno, daljnju reviziju postotne stope za utvrđivanje broja emisijskih jedinica koje se stavljaju u rezervu, kao dio opće revizije Direktive 2003/87/EZ i Odluke (EU) 2015/1814 u 2023.

(16) S obzirom na to da cilj ove Odluke, to jest nastavak sadašnjih parametara za rezervu kako je utvrđeno Direktivom (EU) 2018/410, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se zbog njezina opsega i učinka on na bolji način može ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Odluka ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.

(17) Odluku (EU) 2015/1814 trebalo bi stoga na odgovarajući način izmijeniti,

DONIJELI SU OVU ODLUKU:

Članak 1.

Izmjena Odluke (EU) 2015/1814

U članku 1. stavku 5. prvom podstavku Odluke (EU) 2015/1814 posljednja rečenica zamjenjuje se sljedećim:

„Odstupajući od prve i druge rečenice ovog podstavka, do 31. prosinca 2030. udvostručuju se postoci i iznos od 100 milijuna emisijskih jedinica iz tih rečenica.”.

([8]) Direktiva (EU) 2018/410 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2018. o izmjeni Direktive 2003/87/EZ radi poboljšanja troškovno učinkovitih smanjenja emisija i ulaganja za niske emisije ugljika te Odluke (EU) 2015/1814 (SL L 76, 19.3.2018., str. 3.).

Članak 2.

Stupanje na snagu

Ova Odluka stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Sastavljeno u Strasbourgu 19. travnja 2023.

Za Europski parlament	*Za Vijeće*
Predsjednica	*Predsjednica*
R. METSOLA	J. ROSWALL